

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön vastine liikenne- ja viestintävaliokunnalle asiassa HE 128/2025 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on kuullut asiantuntijoita hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 128/2025 vp).

Valiokunnalle annettiin 23 kirjallista asiantuntijalausuntoa. Asiantuntijalausunnon antoivat Oikeusministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Sisäministeriö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto edustaen kuluttaja-asiamiestä, Liikenne- ja viestintävirasto, Oikeuskanslerinvirasto, Poliisihallitus, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Verohallinto, DNA Oyj, Elinkeinoelämän keskusliitto, Elisa Oyj, Ficom ry, Finanssiala ry, IPR University Center, Keskuskauppakamari, Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry, Teknologiateollisuus ry, Telia Finland Oyj, Suomen Kuntaliitto, Suomen Yrittäjät sekä Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry. Lausuntoja on toimitettu ministeriölle 17.10.2025 ja 21.10.2025.

Liikenne- ja viestintäministeriölle on lisäksi toimitettu eduskunnan talousvaliokunnan hallituksen esitystä koskeva lausunto 22.10.2025.

Tähän vastineeseen on koottu liikenne- ja viestintäministeriön näkemykset lausunnoissa esitettyihin ehdotuksiin teemakohtaisesti. Lausuntojen perusteella tarpeellisena pidettyjä muutoksia koskevat ministeriön muutosehdotukset esitetään perusteluineen ehdotusten käsittelyn yhteydessä. Ministeriön pykälämuutosehdotukset on koottu vastineen liitteeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu liikenne- ja viestintävaliokunnalle osoitetuista lausunnoista seuraavaa:

1. Lain soveltamisala

Oikeuskanslerinvirasto kiinnitti lausunnossaan huomiota 1. lakiehdotukseen jatkovalmistelussa lisättyyn soveltamisalapykälään (1 §). Oikeuskanslerinvirasto esittää, että eduskunnan osalta otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan tuore lausunto, jossa valiokunta katsoi, että eduskunnan valtiosääntöoikeudellisen aseman kannalta on perusteltua, että eduskunnan virastot rajataan eduskunnan kanslian tapaan kokonaan pois lain soveltamisalasta (PeVL 33/2025 vp, kohta 24).

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: Ministeriö pitää huomiota perusteltuna. Soveltamisalaa koskevaa 1. lakiehdotuksen 1 §:n 2 momenttia voidaan muuttaa siten, että siinä huomioidaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö rajaamalla eduskunnan virastot kokonaan pois lain soveltamisalasta.

Perustuslakivaliokunta antoi tämän hallituksen esityksen antamisen jälkeen lausunnon, jossa tarkasteltiin eduskunnan virastojen asemaa samantyyppisessä toimeenpanolain soveltamisalaa koskevassa tilanteessa. Perustuslakivaliokunta katsoi, että ehdotetun sääntelyn, jossa eduskunnan valtiopäivätoiminta on rajattu lain sääntelyn ulkopuolelle, voitiin katsoa lähtökohtaisesti vastaavan perustuslakivaliokunnan tällaisen sääntelyn soveltamisalalle asettamia vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta piti tästä huolimatta eduskunnan valtiosääntöoikeudellisen aseman kannalta perusteltuna, huomioiden sääntelyn epävarmuudet ja riskit, että eduskunnan virastot rajataan eduskunnan kanslian tapaan kokonaan pois lakiehdotuksen soveltamisalasta. Lausunnossa tarkoitetut sääntelyn epävarmuudet ja riskit liittyivät tulkinnalliseen rajanvetoon eduskunnan virastojen keskeisesti valtiopäivätoimintaan liittyvän toiminnan ja muun toiminnan välillä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotettavalla soveltamisalasäännöksellä pyritään yhtäältä turvaamaan se, ettei eduskunnan toiminta ylimpänä valtioelimenä vaarannu siihen kohdistettavan viranomaisen valvonnan johdosta. Toisaalta ehdotettavalla säännöksellä pyritään varmistamaan EU-oikeuden tehokasta täytäntöönpanoa, kun toimivaltaisten viranomaisten valvontatoimenpiteet voitaisiin ulottaa rajatusti eräisiin eduskunnan virastoihin. Eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 2 §:n 2 momentin mukaan eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslian ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lisäksi eduskunnan yhteydessä olevat valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos. Eduskunnan virastoilla voi olla eriasteisia yhteyksiä eduskunnan valtiopäivätoimintaan, minkä vuoksi ehdotetun säännöksen mukaista ”keskeistä yhteyttä eduskunnan valtiopäivätoimintaan” olisi esityksen mukaan arvioitava tapauskohtaisesti.

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä eduskunnan virastoja ei ole tunnistettu toimeenpantavien asetusten kannalta erityisen merkityksellisinä sääntelyn kohteina, vaan ne on sisällytetty rajoitetusti 1. lakiehdotuksen soveltamisalaan siitä syystä, että niiden kuulumista asetusten soveltamisalaan ei ole voitu sulkea pois. Ministeriö katsoo, että eduskunnan virastoihin kohdistuva soveltamisalan rajausta ei ainakaan tässä vaiheessa tunnistettavasti merkityksellisellä tavalla vaaranna EU-säädösten tavoitteita, mikä voisi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan estää niiden sulkemisen lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että 1. lakiehdotuksen soveltamisalapykälään tehtävät muutokset vaikuttavat vain eduskunnan virastoihin kohdistuvaan viranomaisvalvontaan ja viranomaisten toimivaltuuksien käyttöön. Data-asetus ja datanhallinta-asetus ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Kansallisesti ei voida säätää data-asetuksen tai datanhallinta-asetuksen soveltamisalasta, vaan siihen liittyvät

tulkintakysymykset ratkaisee viime kädessä Euroopan unionin tuomioistuinin. Jos eduskunnan virastot toimisivat jossakin data-asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvassa roolissa tai hakeutuisivat datanhallinta-asetuksessa määritellyiksi data-altruismiorganisaatioiksi, on mahdollista, että niiden katsottaisiin ainakin osassa toimintaansa kuuluvan asetusten soveltamisalaan. Tällöin niiden tulisi noudattaa kyseiseen rooliin liittyviä asetusten mukaisia vaatimuksia. Koska eduskunnan virastot eivät olisi kansallisten viranomaisten valvontatoimivallan piirissä, tilanteeseen voisi liittyä tulkintakysymyksiä ainakin data-asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon näkökulmasta.

2. Toimivaltaisten viranomaisten tehtävänjako

Elisa Oyj ja Telia Finland Oyj kiinnittävät lausunnoissaan huomiota siihen, että valvontatehtävien jakaminen monelle eri viranomaiselle ei ole ideaali ratkaisu. Elisa katsoo, että monien toimivaltaisten viranomaisten läsnäolo lisää riskiä tulkintaepävarmuuksien syntyisestä ja toimivallan jaon epäselvyydestä. Telia pitää mahdollisena, että Traficom hoitaisi esityksessä kuluttaja-asiamiehelle osoitetun kuluttajien informointivelvollisuuksien valvonnan. Telia vetoaa Traficomien jo nykyisin valvomiin kuluttajansuojasäännöksiin sähköisen viestinnän palvelulain osalta.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutosta lakiehdotukseen.** Ministeriö toteaa, että esityksen valmistelun aikana harkinnassa on ollut eri tapoja järjestää data-asetuksen valvonta. Käytännössä on harkittu sitä, millä viranomaisilla olisi parhaat edellytykset hoitaa uudet data-asetuksesta johtuvat viranomaistehtävät ja olisiko valvontaa syytä keskittää vai hajauttaa. Esityksen valmistelussa on kartoitettu muun muassa viranomaisten nykyiset tehtävät, toimivaltuudet, toimintakenttä, resurssit ja osaaminen. Tämän perusteella on katsottu, että monet data-asetuksen viranomaistehtävät ovat kokonaan uusia.

Esityksessä on päädytty valtaosin keskittämään data-asetuksen viranomaistehtävät Liikenne- ja viestintävirastolle, jolle on joko jo keskitetty tai jolle ollaan keskittämässä muitakin uusia data- ja digisääntelyn valvontaan liittyviä tehtäviä. Datanhallinta-asetuksen osalta Liikenne- ja viestintävirasto on jo nykyisin toimivaltainen viranomainen sähköisen viestinnän palveluista annetun lain perusteella. Tätä koskevat säännökset ehdotetaan nyt siirrettäväksi esityksen 1. lakiehdotukseen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja sen yhteydessä toimivan kuluttaja-asiamiehen hoidettavaksi ehdotetaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin verrattuna huomattavasti rajatumpia tehtäviä, joiden on katsottu parhaiten soveltuvan niille (kuluttajien datalukutaidon edistäminen ja elinkeinoharjoittajan tiedonantovelvoitteet kuluttajalle). Vastaavasti esimerkiksi tuoreen EU:n digipalveluasetuksen viranomaistehtävät on keskitetty Liikenne- ja viestintävirastolle (laki verkon välityspalvelujen valvonnasta (18/2024)). Kuluttaja-asiamiehelle puolestaan säädettiin nyt ehdotetun kaltaisia tarkasti rajattuja kuluttajien informointiin liittyvien velvoitteiden valvontaa myös EU:n digipalveluasetuksen täytäntöönpanon yhteydessä.

Viranomaistehtävien keskittämisellä on mahdollista turvata datatalouteen liittyvän erityisosaamisen kehittyminen yhteen viranomaiseen, mikä on kustannustehokasta ja luo oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta toimijoille. Viranomaisten välinen yhteistyö on kuitenkin olennaista, kun kyseessä on horisontaali sääntely. Sekä data-asetukseen että esitettävään uuteen lakiin sisältyy viranomaisten yhteistyövelvoitetta koskevia säännöksiä, joilla pyritään turvaamaan asetuksen tehokas täytäntöönpano ja luomaan ennakoitavaa ja yhdenmukaista tulkintakäytäntöä. Yhteistyö ei rajoitu vain Suomen viranomaisiin, vaan on EU:n laajuista. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan datakoordinaattorin eli keskitetyn yhteyspisteen tehtävää.

3. Viranomaisten välinen yhteistyö

Ficom ry esittää lausunnossaan, että valvonnan sujuvuuden ja selkeyden vuoksi yhden asiointipisteen periaate tulee järjestää siten, että Traficom toimii ensisijaisena koordinoijana ja huolehtii viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Ficom katsoo, että viranomaisten yhteistyömenettelyt tulee määritellä, ja yhteinen ohjeistus riskiperusteisine arviointikriteereineen ja käytännön esimerkkeineen tulee julkaista ennen voimaantuloa 1.1.2026. Ohjeessa tulee kuvata myös käynnissä olevien asioiden käsittelyjärjestys.

Talousvaliokunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota tarpeeseen varmistaa tiivis yhteistyö ja tulkintakäytäntöjen yhtenäisyys sääntelyä soveltavien viranomaisten, Liikenne- ja viestintäviraston ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston välillä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä myös, että datalukutaidon edistämiseksi tehtäisiin tarkoituksenmukaista yhteistyötä myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan viranomaisten kanssa, joiden tehtäviin kuuluu edistää kokonaisvaltaisemmin digitaalisia lukutaitoja ja niiden osana myös datalukutaitoa.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutosta lakiehdotukseen.** Ministeriö toteaa, että Liikenne- ja viestintävirasto olisi lakiehdotuksen mukaan data-asetuksen 37 artiklassa tarkoitettu datakoordinaattori eli keskitetty yhteyspiste kaikissa asetuksen soveltamiseen liittyvissä asioissa Suomessa. Data-asetus edellyttää, että jos toimivaltaisia viranomaisia on useampi kuin yksi, niiden joukosta on nimettävä datakoordinaattori helpottamaan toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja avustamaan asetukseen liittyvissä asioissa. Datakoordinaattorin tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksessa. Toimivaltaisten viranomaisten on asetuksen mukaan niille annettuja tehtäviä ja valtuuksia käyttäessään tehtävä yhteistyötä keskenään. Lisäksi esityksen 1. lakiehdotuksen 4 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi velvollisuus toimia yhteistyössä tietosuojavaltuutetun ja muiden asianomaisten viranomaisten kanssa. FiComin lausunnossa esitetään myös toive ohjeistuksesta arviointikriteereineen. Ministeriön näkemyksen mukaan se ei suoraan liity esitettyyn lakiehdotukseen, vaan olisi enemmänkin osa toimivaltaisten viranomaisten käytännön täytäntöönpanoa ja viranomaisten antamaa ohjeistusta. On myös huomioitava, että useat data-asetuksen viranomaistehtävät ovat uusia, ja niihin liittyvät käytännöt alkavat vasta muotoutua asetuksen ja uuden lain soveltamisen myötä.

Datalukutaidon edistämisen osalta ministeriö yhtyy talousvaliokunnan näkemykseen siitä, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteistyö muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan viranomaisten kanssa on toivottavaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo omassa lausunnossaan, että hallituksen esityksessä on huomioitu tarve tehdä yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan viranomaisten kanssa erilaisten lukutaitojen kokonaisuuden yhteensovittamiseksi.

4. Toimivaltaisten viranomaisten resurssit

Useat lausunnonantajat, mukaan lukien eduskunnan talousvaliokunta, kiinnittivät huomiota toimivaltaisiksi viranomaisiksi ehdotettujen viranomaisten uusien tehtävien vaatimien resurssien turvaamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutosta lakiehdotukseen. Hallitus ei ole päättänyt esittää lisämäärärahaa data-asetuksen toimeenpanoon vuoden 2026 talousarviossa.** Ministeriö toteaa, että Liikenne- ja viestintäviraston mukaan ehdotettujen uusien tehtävien hoitaminen riittävällä tasolla edellyttäisi 11 henkilötyövuoden lisäresursointia tai tehtävien uudelleen kohdentamista viranomaisissa. Liikenne- ja viestintävirasto on jo viimeisen noin kahden vuoden aikana ottanut haltuun uusia tehtäväkokonaisuuksia yhteensä 50,5 htv:n edestä ilman lisämäärärahaa talousarviossa.

Esitettävät uudet data-asetusta koskevat neuvonta- ja valvontatehtävät laajentaisivat viraston tehtäväkenttää huomattavasti ja edellyttäisivät uutta osaamista. Liikenne- ja viestintäviraston sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan ilman lisäresursointia data-asetuksen uusia tehtäviä jouduttaisiin priorisoimaan suhteessa muihin virastojen lakisääteisiin tehtäviin. Näin ollen valvontatapausten käsittelyn laatu voisi kärsiä ja ainakin käsittelyajat pitenisivät huomattavasti. Muut tehtävät, kuten lausunnonantajien esiin nostamat neuvonta ja tiedottaminen, ennakoiva asetuksen noudattamisen valvonta, datalukutaidon edistäminen sekä kansallisen ja EU-tason koordinoitutehtävät jäisivät pitkälti toteuttamatta. Esityksessä on lisäksi huomioitu, että data-asetus vaikuttaa myös tietosuojavaltuutetun toimiston työmäärään, vaikka sille ei ehdotetakaan uusia valvontatehtäviä. Tietosuojavaltuutetun työmäärään vaikuttaa datan lisääntyvä liikkuminen, jonka yhteydessä myös henkilötietojen suojaan liittyvät valvontatarpeet lisääntyvät.

Selvää on, että data-asetuksen täytäntöönpanoa ja toimivaltaisten viranomaisten resurssitilannetta ja sen vaikutusta uusien tehtävien hoitamiseen on seurattava tiiviisti.

5. Tiedonvaihto viranomaisten välillä

Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitetään huomiota esityksen 1. lakiehdotuksen 6 §:n 3 momenttiin. Oikeusministeriön mukaan jää täsmennyksettömäksi, mitä tietoja Liikenne- ja viestintäviraston olisi ilmoitettava 25 §:n 1 momentissa mainituille sisäministeriölle ja Pääesikunnalle ja voisiko ilmoituksen tekeminen merkitä salassa pidettävän tiedon

luovuttamista kyseisille tahoille. Oikeusministeriö katsoo, että kyseinen säännös ei mahdollista salassa pidettävän tiedon luovuttamista.

Oikeusministeriö kiinnittää lausunnossaan lisäksi huomiota 1. lakiehdotuksen 6 §:n 4 momenttiin. Oikeusministeriön mukaan tietoja luovuttavan Liikenne- ja viestintäviraston voi olla käytännössä vaikeaa arvioida, mitä tietoja kyseisen säännöksen perusteella voitaisiin luovuttaa, koska tiedon luovutuksen välttämättömyys on sidottu tietoja saavan tahon suorittamaan toimintaan. Säännökseen sisältyvän välttämättömyysedellytyksen merkitys saattaa tästä johtuen jäädä vähäiseksi. Lisäksi yksityiskohtaisempana huomiona oikeusministeriö katsoo, ettei säännöksessä liene tarpeen säätää erikseen oikeudesta ilmaista tieto, jos säädetään yleisemmin tiedon luovuttamisesta. Vastaava huomio koskisi esityksen 1. lainsäädäntöehdotuksen 24 §:ää.

Sisäministeriö ehdottaa lausunnossaan 1. lakiehdotuksen 6 §:n 4 momentin osalta, että sisäministeriöllä olisi myös itsenäinen oikeus luovuttaa Liikenne- ja viestintävirastolta saamansa tietoa salassapitosäännösten tai muiden rajoitusten estämättä sen alaisille viranomaisille lausuntomenettelyn hoitamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: Ministeriön näkemyksen huomiot eivät aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.

Ministeriö toteaa, että 1. lakiehdotuksen 6 §:llä laitetaan osaltaan kansallisesti täytäntöön data-asetuksen 37 artiklan 5 kohdan g alakohdassa tarkoitettu viranomaisten yhteistyövelvoite. Pykälän 3 momentilla ei pyritä mahdollistamaan salassapidettävän tiedon luovuttamista. Pykälän 3 momentissa täsmennetään kansallisesti Liikenne- ja viestintäviraston nimenomainen velvollisuus huomioida data-asetuksen valvonnassa kansalliseen turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvät näkökohdat ja velvollisuus olla yhteydessä sisäministeriöön tai Pääesikuntaan, jos Liikenne- ja viestintävirasto havaitsee, että sen käsittelyssä olevassa asiassa on yhteys mainittuihin asioihin. Ilmoitusvelvollisuus tukee muun muassa erityisen lausuntomenettelyn mukaisen lausunnon pyytämisen tarpeen arvioimista. Jos Liikenne- ja viestintäviraston on erityisen lausuntomenettelyn kannalta välttämätöntä luovuttaa sisäministeriölle tai Pääesikunnalle salassapidettäviä tietoja, se tapahtuisi 1. lakiehdotuksen 6 §:n 4 momentin nojalla.

Ministeriön näkemyksen mukaan esityksen 1. lakiehdotuksen 6 §:n 4 momentissa ei ole sidottu Liikenne- ja viestintäviraston salassapidettävän tiedon luovutuksen välttämättömyyttä tietoja saavan tahon suorittamaan toimintaan (eli sisäministeriön tai Pääesikunnan lausunnon antamiseen), vaan välttämättömyyteen 25 §:n 1 momentissa tarkoitetun erityisen lausuntomenettelyn kannalta ylipäätään. Ministeriö katsoo, että vaikka 1. lakiehdotuksen 6 §:n 4 momentissa tai vastaavasti 24 §:ssä ei olisi oikeusministeriön toteamalla tavalla tarpeen säätää erikseen oikeudesta ilmaista tieto, jos säädetään yleisemmin tiedon luovuttamisesta, säännökseen ei sisälly tulkinnallista epäselvyyttä. Säännöksessä on käytetty samanlaista muotoilua kuin verkon

välitysvälityspalveluista annetussa laissa, joten kirjoitusasu vastaa hallinnonalalla aiemmin käytettyä ilmaisutapaa.

Sisäministeriö ehdotti valmistelun aikana, että 1. lakiehdotukseen pitäisi tehdä lisäys, jonka nojalla sisäministeriö voisi luovuttaa Liikenne- ja viestintävirastolta 6 §:n 4 momentin nojalla saamiaan salassa pidettäviä tietoja edelleen alaisilleen viranomaisille, jos se on välttämätöntä lausunnonantotehtävän toteuttamiseksi. Ehdotus on huomioitu esityksessä kyseisessä momentissa lisäämällä Liikenne- ja viestintävirastolle oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja suoraan sisäministeriön alaisille viranomaisille ja sitomalla luovuttaminen välttämättömyyskriteeriin.

6. Viranomaisen tarkastusoikeus

Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitetään huomiota 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momenttiin ja sen mukaiseen Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeuden laajuuteen. Oikeusministeriö esittää, että kyseistä tarkastusoikeutta koskevaa säännöstä tulisi muuttaa siten, että säännöksen sanamuodosta käy ilmi säätämisyjärjestysperusteluihin kirjattu rajausta siitä, että tarkastusoikeus ei ulotu perustuslain 10 §:n turvaaman kotirauhan piiriin ja yksityiset viestit, jotka kuuluvat perustuslain 10 §:ssä säädetyn luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan piiriin, on rajattu tarkastusoikeuden ulkopuolelle.

Oikeusministeriön lausunnossa todetaan lisäksi, että esitettävässä tarkastukseen liittyvässä tiedonsaantioikeudessa liikenne- ja viestintäviraston oikeus saada tietoja on sidottu tarpeellisuusedellytykseen, vaikka säännöksessä ei ole pystytty yksilöimään tietoja, joihin tiedonsaantioikeus kohdistuisi. Oikeusministeriö viittaa tältä osin perustuslakivaliokunnan digipalveluasetuksen täytäntöönpanon yhteydessä antamaan lausuntoon (PeVL 13/2023 vp).

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: Ministeriö katsoo, että oikeusministeriön huomio ei kotirauhan suojan osalta aiheuta muutoksia lakiehdotukseen. Ministeriö ei vastusta 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin säännöksen täsmentämistä yksityisluonteisten viestien rajaamisen osalta, jos sitä pidetään tarpeellisena. Ministeriön näkemyksen mukaan huomio tarkastettavien tietojen välttämättömyydestä ei aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeutta on perustuslain 10 §:n turvaaman kotirauhan suojan osalta jo asianmukaisesti ja selkeästi rajattu 1. lakiesityksen 7 §:n 1 momentissa täsmentämällä, että Liikenne- ja viestintäviraston pääsy- ja tarkastusoikeus ei koske pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja.

Ministeriö katsoo, että Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeuden ulkopuolelle on 1. lakiesityksen 7 §:n 2 momentissa rajattu yksityisluonteiseksi katsottava kirjeenvaihto ja viestintä sitä kautta, että tarkastusoikeus koskee epäiltyyn rikkomukseen liittyvän valvontatehtävän kannalta tarpeellista liikekirjeenvaihtoa. Liikekirjeenvaihdolla tarkoitetaan säännöskohtaisissa perusteluissa todetulla tavalla tarkastuksen kohteen

elinkeinotoimintaan liittyvää viestintää viestintävälineestä riippumatta. Vaikka on sinänsä selvää, että yksityisluonteiset luottamukselliset viestit eivät ole liikekirjeenvaihtoa, säännöskohtaisissa perusteluissa on varmuuden vuoksi todettu, että jos tarkastuksen ulottaminen yrityksen tai sen työntekijöiden viestintään on tarpeen tarkastuksen asianmukaiseksi suorittamiseksi, tarkastusta ei saisi kohdistaa työntekijöiden yksityisluonteisiin viesteihin. Tätä mainintaa pidettiin tarkastusmenettelyä selkeyttävänä, koska valmistelussa on tunnistettu, että yksityisluonteiseksi katsottavaa viestintää voidaan tehdä samoilla välineillä kuin tarkastuksen piiriin mahdollisesti kuuluvaa liikekirjeenvaihtoa. Ministeriö ymmärtää oikeusministeriön lausunnossa esitetyn täsmennysehdotuksen siten, että tarkastussäännöksen perusteluissa huomioidun yksityisluonteisten luottamuksellisten viestien suojan tulisi selkeyden vuoksi näkyä myös säännöstasolla. Jos tätä lisäystä pidetään tarpeellisenä, ministeriön muutosehdotus 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momenttiin sisältyy liitteeseen 1.

Oikeusministeriö vaikuttaa lausunnossaan lisäksi tulkinneen perustuslakivaliokunnan tietojensaantioikeutta koskenutta digipalveluasetuksen täytäntöönpanoon liittynyttä lausuntoa siten, että siinä esitetty pohdinta viranomaisen tiedonsaantioikeuden rajaamisesta tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin soveltuisi sellaisenaan myös viranomaisen tarkastusoikeuteen. Ministeriön käsityksen mukaan perustuslakivaliokunta ei kyseisessä lausunnossaan esittänyt tällaista rinnastusta eikä kyseisessä lausunnossaan kommentoinut nimenomaisesti tarkastusoikeuden sisällöllistä laajuutta. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentti vastaa sisällöllisesti voimassa olevan verkon välityspalveluista annetun lain tarkastuksia koskevan 6 §:n 2 momenttia.

Tarkastusoikeutta on rajattu hallituksen esityksessä muun muassa niin, että tarkastuksia saa suorittaa vain epäillyn asetukseen tai kansallisen lakiin perustuvan velvoitteen rikkomisen selvittämiseksi. Tarkastus voi kohdistua vain kyseisen rikkomuksen selvittämiseen liittyvään materiaaliin. Tarkastus on poikkeuksellinen tutkintatapa, jota voidaan käyttää, kun rikkomuksen tai tarkastettavan toiminnan luonteen vuoksi tietopyyntö ei ole viranomaiselle riittävä keino epäillyn rikkomuksen selvittämiseksi ja viranomaispäätökseen tarvittavan näytön hankkimiseksi. Tarkastusten oikeasuhtaisuutta varmistaa osaltaan hallintolain 6 §, jonka mukaan viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa yksinomaan hyväksyttäviin tarkoituksiin ja toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden sekä hallintolaista ilmenevät hyvän hallinnon periaatteet, joiden mukaan tarkastettavien asiakirjojen tulisi olla tarpeen valvonta-asian kannalta ja tutkittavaksi pyydetyn aineiston laajuuden tarpeellista ja oikeassa suhteessa tarkastuksella tavoiteltavaan päämäärään nähden.

7. Hallinnolliset seuraamusmaksut

a) Sanktioitavat rikkomukset

- Teknolohiateollisuus pitää valittuja sanktioituja data-asetuksen velvoitteita perusteltuina, mutta esittää data-asetuksen 11 artiklan 1 kohdan mukaisia teknisten

suojatoimien muuttamisen ja poistamisen kieltoa koskevien velvoitteiden lisäämistä sanktioitaviksi 1. lakiehdotuksen 15 ja 17 §:iin käyttäjiä ja kolmansia osapuolia koskien.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: Ministeriö yhtyy Teknologiateollisuuden huomioon. Ministeriön näkemyksen mukaan 1. lakiehdotuksen 15 ja 17 §:iin voidaan lisätä uusi seuraamusmaksulla sanktioitava teko.

Ministeriö toteaa, että se ei ole itse aiemmin ehdottanut vastaavaa velvoitetta sanktioitavaksi. Kyseinen teknisten suojatoimien muuttamisen ja poistamisen kielto olisi ministeriön näkemyksen mukaan laillisuusperiaatteen näkökulmasta riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen. Artikla kokonaisuudessaan kuuluu myös EU:n datainnovaatiolautakunnan suosituksiin sanktioitavista asetuksen velvoitteista, joka on huomioitu esityksen valmistelussa.

Data-asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa on kyse datan saataville asettamisesta niin, että datan haltijat voivat soveltaa asianmukaisia teknisiä suojatoimenpiteitä estääkseen datan laittoman luovuttamisen tai siihen pääsyn ja varmistaakseen, että asetuksen velvoitteita sekä sovittuja datan saataville asettamista koskevia sopimusehtoja noudatetaan. Tällaisiin teknisiin suojatoimenpiteisiin voisi artiklan mukaan kuulua myös älysopimuksia ja salausta mukaan lukien metadata. Kyseisillä toimenpiteillä ei kuitenkaan saisi syrjiä datan vastaanottajia eikä estää käyttäjien tai datan vastaanottajien pääsyä dataan tai sen käyttöä.

Edellä mainittujen suojatoimenpiteiden muuttaminen tai poistaminen käyttäjän, kolmannen osapuolen tai datan vastaanottajan osalta on mainitun artiklan 1 kohdassa kielletty ilman, että siitä on sovittu datan haltijan kanssa. Tämä kielto olisi sanktioitu seuraamusmaksulla käyttäjän ja kolmannen osapuolen osalta. Muutosehdotukset 1. lakiehdotuksen 15 ja 17 §:ään esitetään vastineen liitteessä. Ministeriö korostaa, että mikäli teknisten suojatoimenpiteiden muuttamisesta tai poistamisesta on sovittu datan haltijan kanssa ja käyttäjä tai kolmas osapuoli tämän jälkeen näin tekee, ei sanktioitu tekemuoto täyttyisi. Velvoitteen rikkomisesta määrättävän seuraamusmaksun suuruus määräytyisi 1. lakiehdotuksen 20 §:n 1 momentin ns. alemman portaan mukaisesti.

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 11 artiklan 1 kohdassa säädetään siitä, että datan haltija ei saa syrjiä tai tehdä kohtuuttomia suojatoimia niin, että se estäisi asetuksen velvoitteiden vastaisesti pääsyn dataan tai sen käytön. Tätä velvoitetta ei ehdoteta sanktioitavaksi, koska velvoite ei täytä seuraamusmaksulla sanktioinnilta vaadittavan laillisuusperiaatteen mukaisia täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden ehtoja ja sopisi paremmin esimerkiksi yksityisoikeudellisena riita-asiana käsiteltäväksi. Jos datan käyttäjän tai kolmannen osapuolen mielestä datan haltija on kuitenkin tehnyt kohtuuttomia suojatoimia, jotka estävän datan käyttöä tai siihen pääsyä, ei käyttäjä tai kolmas osapuoli voisi kuitenkaan omin päin muuttaa tai poistaa suojatoimia, vaan näiden tulisi muilla keinoilla pyrkiä vaikuttamaan suojatoimenpiteiden sisältöön tai niiden poistamiseen.

- Oikeusministeriö toteaa, että sanktioitavaksi ehdotettuihin velvoitteisiin vaikuttaisi edelleen sisältyvän joitain velvoitteita, joita ei voi pitää kovin täsmällisinä. Oikeusministeriö nostaa esimerkkinä 1. lakiehdotuksen 14 §:n 3 kohdassa viitatus kiellon *kohtuuttomasti* vaikeuttaa käyttäjän valintojen tai oikeuksien hyödyntämistä.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomio ei aiheuta muutosta lakiehdotukseen.**

Oikeusministeriön huomioon velvoitteiden täsmällisyydestä ministeriö toteaa, että data-asetuksessa on useita velvoitteita, joiden tarkkuustaso vaihtelee. Ministeriön näkemyksen mukaan seuraamusten määräämisestä on kuitenkin säädetty laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Seuraamusmaksuja ehdotetaan liitettäväksi vain sellaisiin asetuksen velvoitteisiin, joista asetuksessa on säädetty sanktioinnin näkökulmasta riittävän tarkasti. Seuraamusmaksua ei ole liitetty myöskään sellaisiin asetuksen rikkomuksiin, jotka liittyvät osapuolten sopimuksenvaraisiin asioihin ja joiden on katsottu sopivan paremmin yksityisoikeudellisina riita-asioina käsiteltäväksi. Seuraamusmaksusääntelyn valmistelussa on huomioitu myös Euroopan datainnovaatiolautakunnan ohjeistus sanktioitavista velvoitteista. Lisäksi ministeriö toteaa, että esityksen lausuntovaiheen jälkeisessä jatkovalmistelussa oikeusministeriön lausunnon pohjalta on arvioitu uudelleen kutakin sanktioitavaa velvoitetta. Data-asetuksen mukaisten tekojen laiminlyöntityyppejä, jotka olisi sanktioitu seuraamusmaksulla, on tarkkarajaistettu ja täsmennetty. Myös sanktioinnista ilmeneviä teon luonnehdintoja on laajennettu ja täsmennetty pykäliin.

Oikeusministeriön viittaamassa 1. lakiehdotuksen 14 §:n 3 kohdassa tarkoitettua data-asetuksen 4 artiklan 4 kohtaan sisältyvää laadullista kohtuuttomuuskriteeriä on avattu yksityiskohtaisin esimerkein asetuksen johdanto-osassa sekä esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa. Velvoitteessa on kyse siitä, että datan haltijat eivät saisi tehdä käyttäjien oikeuksien tai valintojen hyödyntämisestä kohtuuttoman vaikeaa esimerkiksi tarjoamalla käyttäjille valintoja ei-neutraalisti tai pakottamalla, harhauttamalla tai manipuloimalla käyttäjää taikka horjuttamalla tai heikentämällä käyttäjän itsenäisyyttä, päätöksentekoa tai valinnan mahdollisuuksia, esimerkiksi digitaalisen käyttöliittymän tai sen osan kautta. Tässä yhteydessä datan haltijat eivät saisi turvautua niin kutsuttuihin pimeisiin kaavoihin digitaalisten käyttöliittymiensä suunnittelussa. Pimeät kaavat ovat suunnittelutekniikkoja, joilla painostetaan tai harhautetaan kuluttajia tekemään päätöksiä, joilla on heille kielteisiä seurauksia. Kyseisiä manipulointitekniikkoja saatetaan käyttää taivuttelemaan käyttäjiä, etenkin heikossa asemassa olevia kuluttajia, haitallisiin käyttäytymismalleihin, harhauttamaan käyttäjiä ohjaamalla heitä tekemään datan luovutusta koskevia päätöksiä tai vaikuttamaan kohtuuttomasti palvelun käyttäjien päätöksentekoon tavalla, joka horjuttaa tai heikentää heidän itsenäisyyttään, päätöksentekoaan ja valinnan mahdollisuuksiaan. Esimerkkien perusteella voidaan todeta, että käyttämällä mainittuja niin kutsuttuja pimeitä kaavoja voisi syyllistyä tekemään käyttäjien oikeuksien tai

valintojen tekemisestä kohtuuttoman vaikeaa. Ministeriö katsoo, että kohtuuttomuuskriteeriä on näin ollen pidettävä seuraamusmaksu-uhan liittämissä näkökulmasta riittävän täsmällisenä.

- IPR University Center katsoo lausunnossaan, että sanktiointia koskevan sääntelyn mukaan eräiden keskeisten data-asetuksen velvoitteiden laiminlyönnistä ei voisi seurata seuraamusmaksua, vaan tällaiset laiminlyönnit nähtäisiin yksityisoikeudellisina riita-asioina, joihin Liikenne- ja viestintävirasto ei voisi tällöin ilmeisesti puuttua myöskään valvontapäätöstoimivaltansa puitteissa. Esimerkkejä tästä esitetään usean 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksuja koskevan pykälän osalta. Lausunnossa tuodaan myös esiin, että ehdotettu seuraamusjärjestelmä ja eräiden data-asetuksen velvoitteiden pitäminen yksityisoikeudellisina riita-asioina on lisäksi toteutettu epäjohdonmukaisesti, suosien datan haltijoita datan käyttäjien kustannuksella. Tämä vaarantaisi IPR University Centerin mukaan vakavasti data-asetuksen mukaisten keskeisten velvoitteiden toteutumisen ja siten myös sen tavoitteiden saavuttamisen.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutosta lakiehdotukseen.**

Ministeriö toteaa, että on ensinnäkin huomioitava, että datan haltijoihin kohdistuvia velvoitteita esitetään sanktioitavaksi huomattavasti enemmän kuin käyttäjiin kohdistuvia velvoitteita. Käyttäjiin kohdistuvista velvoitteista sanktioitaviksi on ylipäänsä valittu vain ne, joissa arvioidaan olevan kyse asetuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta todella keskeisistä velvoitteista. Valmistelussa on siten huomioitu käyttäjien asema ja asetuksen tavoitteiden toteutuminen.

IPR University Center on kommentoinut etenkin lakiehdotuksen 14 §:ää ja huomioinut, että sen 2 kohdassa ei ole erikseen sanktioitu viranomaisilmoituksen perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä. IPR University Center pitää myös esimerkiksi 14 §:n 5 kohdan perusteluja sekavana. Lausunnon mukaan on epäselvää, onko perusteluvelvollisuuden laiminlyönti sanktioitu itsenäisenä laiminlyöntinä datalain 14 §:n 5 kohdassa, vai onko tämä laiminlyönti 'yksityisoikeudellinen riita-asia', joka on tarkoitettu jättää niin sanktioinnin kuin valvovan viranomaisen valvontapäätöksiä koskevan toimivallan ulkopuolelle. IPR University Center esittää, että käyttäjien hyväksi säädetyn perusteluvelvollisuuden laiminlyönti tulisi sanktioida data-asetuksen keskeisten velvoitteiden rikkomisena, josta seuraamusmaksun enimmäismäärä voisi olla 20 §:n 2 momentin korkeamman portaan mukainen. IPR University Center huomioi, että näin on menetelty datalain 15 §:n yhteydessä, joka koskee datan käyttäjän eräitä rikkomisia ja laiminlyöntejä.

Ministeriö toteaa, että data-asetuksen 4 artiklaan sisältyy osin päällekkäisiä velvoitteita eri kohdissa. Esimerkiksi 4 artiklan 2 kohdan viimeinen lause toimivaltaiselle viranomaiselle tehtävästä ilmoituksesta liittyy kiinteästi ja on osin päällekkäinen 4 artiklan 7 ja 8 kohtien ilmoitusvelvollisuuden kanssa.

Olennaista on huomata, että datan haltijan perusteluvelvollisuus sisältyy jo 4 artiklan 7 ja 8 kohtiin sekä 5 artiklan 10 ja 11 kohtiin. Mainitut artiklakohdat velvoittavat datan haltijaa vain suhteessa käyttäjään ja kolmanteen osapuoleen. Nämä perusteluvelvollisuuden laiminlyönnit käyttäjää ja kolmatta osapuolta kohtaan esitetään seuraamusmaksulla sanktioitaviksi 14 §:n 5 kohdassa.

Esityksessä ei ehdoteta sanktioitavaksi sellaisia velvoitteita, jotka eivät sisälly suoraan asetukseen. Esimerkiksi 4 artiklan 2 kohtaan ei sisälly suoraan velvoitetta perustella viranomaiselle tehtävää ilmoitusta, mutta sen sijaan 4 artiklan 7 kohta sisältää velvollisuuden yksilöidä datan jakamisesta pidättäytymiseen tai datan jakamisen keskeyttämiseen liittyvät syyt, joiden tekemättä jättäminen sanktioidaan osana 1. lakiehdotuksen 14 §:n 2 kohtaa. Näin ollen lausunnonantajan huomio siitä, että perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ei ole sanktioitu, ei pidä paikkaansa.

Selvää on, että Liikenne- ja viestintävirasto valvoo kaikkien data-asetuksen velvoitteiden (pois lukien kuluttaja-asiamiehelle kuuluva valvonta) noudattamista huolimatta siitä, onko velvoitteeseen liitetty erikseen seuraamusmaksu-uhka. Näin ollen Liikenne- ja virasto valvoo myös sellaisia lausunnonantajan esiin nostamia velvoitteita, joihin ei liity seuraamusmaksua. Liikenne- ja viestintävirastolla on tällöin käytössään muut laissa ehdotetut valvontakeinot.

Ministeriö toteaa, että IPR University Center on sinänsä oikeassa siinä, että lausunnossa mainitulle datan haltijan datan jakamisesta pidättäytymistä tai datan jakamisen keskeyttämistä koskevien perustelujen sisällön sääntelylle voisi olla valvonnan tehokkuuteen ja toimivuuteen liittyvä perusteltu tarve, mutta data-asetus ei sisällä tarkkaa sääntelyä perusteluvelvollisuuden sisällöstä. Ottaen huomioon hallinnollisille seuraamusmaksuille asetetut perustuslailliset reunaehdot (ks. esimerkiksi PeVL 33/2025 vp, kohta 10), ei tällaisia tulkinnanvaraisia velvoitteita ole katsottu mahdolliseksi sanktoida seuraamusmaksuilla. Viranomainen voisi määrätä seuraamusmaksun ainoastaan silloin, jos datan haltija ei ilmoita sille datan jakamisesta pidättäytymisestä tai datan jakamisen keskeyttämisestä taikka ole toimittanut perusteluja käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että käyttäjän varaan jää, tekeekö hän esimerkiksi perustellun päätöksen saatuaan datan jakamisen epäämistä tai datan jakamisesta kieltäytymistä koskevasta asiasta valituksen viranomaiselle, jolloin datan haltijan toiminta tulisi laajemmin viranomaisen tutkittavaksi.

Lausunnonantaja esittää lisäksi, että 14 §:n osana käsitelty datanhaltijan perusteluvelvollisuudet tulisi sanktoida korkeammalla seuraamusmaksulla. Ministeriö toteaa, että korkeampi seuraamusmaksu ehdotetaan liitettäväksi vain asetuksen keskeisimpiin datan jakamista koskeviin velvoitteisiin. Sellaiset velvoitteet, joihin liittyy menettelyllisiä elementtejä, kuten Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävän datan jakamisen keskeyttämistä tai datan jakamisesta

kieltäytymistä koskevan ilmoituksen laiminlyönti, on päätetty sanktioida alhaisemmalla seuraamusmaksulla.

14 §:n 6 kohdan osalta IPR Univercity Center nostaa esiin, että kohdassa olisi sanktioitu vain datan käyttö ilman sopimusta, mutta sopimuksen sisältö ei kuuluisi sanktioinnin piiriin. 14 §:n 7 kohdan osalta IPR University Center huomioi, että sopimuksenvaraiset asiat voisivatkin tulla Traficomin toimivaltaan.

14 §:n 6 kohdan osalta ministeriö toteaa, että lainkohdan sanktiointi noudattaa edellä esitettyä hallinnolliselta seuraamusmaksulta vaadittavaa sääntelytekniikkaa, minkä vuoksi sanktioitua olisi vain sopimuksen tekemättä jättäminen. Lisäksi ministeriö viittaa edellä mainittuun toimivaltaisen viranomaisen valvontatoimivaltuuksien käytön mahdollisuuteen siinäkin tilanteessa, kun asetuksen velvoitteeseen ei ole liitetty seuraamusmaksu-uhkaa.

14 §:n 7 kohdan osalta ministeriö toteaa, että sanktioitua olisi lähtökohtaisesti datan saataville asettamisen laiminlyönti ja artiklan mukaisten pyyntöjen käsittelymekanismin puuttuminen. Käytännössä toimivaltaisen viranomaisen soveltamiskäytännön varaan jää, milta osin pyynnön tai siitä kieltäytymisen perusteet tulevat osaksi lainkohdan arviointia.

14 §:n 8 kohdan yhteydessä IPR University Center tuo esiin, että kohtaa koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa annetaan virheellinen kuva sui generis -tietokantaoikeuden asemasta data-asetuksessa.

Ministeriön mukaan huomio on virheellinen. On huomioitava, että 14 §:n 8 kohdassa sanktioidaan teko, joka koskee datan haltijan velvollisuutta asettaa data julkisen sektorin elinten pyynnöstä niiden saataville poikkeuksellisen tarpeen perusteella esimerkiksi yleisissä hätätilanteissa. Lausunnon antajan viittaama HE:n s.102 perustelu on suora lainaus asetuksen johdanto-osan perustelukappaleesta 71. Sui generis -tietokantaoikeutta käsitellään muuten asetuksen 43 artiklassa.

IPR University Center tuo esiin, että 1. lakiehdotuksen 15 §:n 1 kohdan mukainen käyttäjän sopimusrikkomuksien sanktiointi seuraamusmaksuilla on ristiriitaista sääntelyä, koska datan haltijan sopimusvelvoitteiden osalta vastaavia rikkomisia pidettiin edellä kerrotusti yksityisoikeudellisina riita-asioina. IPR University Center tuo uudelleen esiin, että on syrjivää kohdistaa korkeamman portaan seuraamusmaksut lähinnä vain käyttäjän kyseisen kaltaisiin rikkomisiin. IPR Univesity Centerin mukaan tämä sääntely kohtelisi asetuksen mukaisia käyttäjiä syrjivästi.

Ministeriön näkemyksen mukaan kyse ei olisi ristiriidasta sääntelyssä, sillä pykäläkohdassa on tarkoitus sanktioida käyttäjän laiminlyönti sovittujen suojatoimenpiteiden noudattamisessa. Sanktioitua ei siis olisi itse sopimuksen sisältö, vaan se, jos käyttäjä toimisi vastoin sopimusta. Sopimuksen sisällön valvonnan osalta ministeriö viittaa edellä 14 §:n osalta sanottuun.

Ministeriö toteaa, että käyttäjiin kohdistuvista velvoitteista sanktioitaviksi on ylipäänsä valittu vain ne, joissa arvioidaan olevan kyse asetuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta todella keskeisistä velvoitteista. Käyttäjää koskevia 1. lakiehdotuksen 15 §:n velvoitteita ei voi täysin rinnastaa sisällöltään 14 §:n datan haltijaa koskeviin velvoitteisiin, vaan näissä on kyse erityyppisestä velvoitteesta. Valmistelussa on siten huomioitu käyttäjien asema ja asetuksen tavoitteiden toteutuminen. On myös huomattava, että Euroopan komissio on pitänyt erittäin tärkeänä niiden käyttäjiin kohdistuvien velvoitteiden sanktioimista, jotka 15 §:ssä ehdotetaan sanktioitavaksi. Seuraamusmaksun enimmäismäärän osalta ministeriö viittaa edellä 14 §:n osalta todettuun.

Lopuksi IPR University Center tuo esiin tarpeen tehdä informatiivisia viittaussäännöksiä uuteen lakiin.

Ministeriö toteaa, että informatiivisiin viittauksiin tulee suhtautua harkiten ja esityksen 1. lakiehdotuksen 1 §:ään on sisällytetty valmistelussa tarpeelliseksi katsottuja viittauksia mm. liikesalaisuuslakiin.

b) Elinkeinoharjoittajan seuraamusmaksun oikeasuhtaisuus

Useassa lausunnossa todettiin 4 prosentin seuraamusmaksun enimmäismäärän olevan suhteellisen korkea. Useassa lausunnossa pidettiin toisaalta hyvänä seuraamusmaksun sitomista prosentuaalisesti elinkeinonharjoittajan liikevaihtoon.

Oikeusministeriö toteaa, että esitykseen sisältyy useita elementtejä, jotka edistävät seuraamusmaksujen oikeasuhtaisuutta, kuten maksujen enimmäismäärän porrastaminen ja alempi maksujen taso luonnolliselle henkilölle sekä seuraamusmaksun määräämättä jättämistä koskeva sääntely. Oikeusministeriö tuo kuitenkin esiin, että huomioon on otettava perustuslakivaliokunnan näkemys (PeVL 14/2018 vp, s. 18), jonka mukaan liikevaihtomallin perusteella elinkeinonharjoittajalle määrättävä maksu voi sekin muodostua oikeasuhtaisuuden kannalta ongelmalliseksi.

Lisäksi Telia Finland Oyj esittää 1. lakiehdotuksen 13 ja 20 §:ään sekä 4. lakiehdotuksen 16–18 §:ään muutosta seuraamusmaksun suuruuden määräytymisen perusteeseen asetuksen informointivelvollisuuksien osalta. Telia katsoo, että ehdotettu 2 prosentin yläraja liisaajille, myyjille ja vuokraajille tiedonantovelvoitteen rikkomisesta vaikuttaa suhteettoman korkealta, kun otetaan huomioon tällaisten toimijoiden mahdollisuus vaikuttaa annettaviin tietoihin. Sanktioiden sitominen liikevaihtoon prosentuaalisena osuutena ei ole data-asetuksen edellytys. Telia ehdottaa, että sanktioita ei informointivelvollisuuden osalta sidottaisi prosentuaalisesti liikevaihtoon, vaan asetettaisiin kohtuullinen euromääräinen maksimitaso, joka olisi paremmin suhteessa kyseisten toimijoiden rooliin jakeluketjussa.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: Ministeriö katsoo, että huomiot eivät aiheuta muutoksia lakiehdotukseen. Esityksen 1. lakiehdotuksen 20 §:ssä säädettäisiin

elinkeinonharjoittajan seuraamusmaksun enimmäismääräksi rikkomuksesta riippuen 2 tai 4 % liikevaihdosta. Ministeriön näkemyksen mukaan ehdotetun seuraamussääntelyn oikeasuhtaisuutta tukee seuraamuksen enimmäismäärän sitominen nimenomaan yrityksen liikevaihtoon. Ministeriö toteaa, että seuraamusmaksun kohteet saattavat vaihdella pienestä kotimaisesta yrityksestä globaalisti toimiviin erittäin suuriin yrityksiin. Tästä syystä on pidetty tärkeänä säätää sellaisesta seuraamusmaksun enimmäismäärästä, joka ottaa huomioon rikkomukseen syyllistyneen yrityksen toiminnan laajuuden oikeudenmukaisesti. Sama kiinteä enimmäismäärä saattaisi johtaa kohtuuttomaan seuraamusmaksuun pienelle yritykselle eikä toisaalta toimisi varoittavana tai ennaltaehkäisevänä seuraamuksena globaalille jättiyritykselle. Ministeriö arvioi liikevaihtoon pohjautuvan enimmäismäärän parhaiten huomioivan eri kokoiset yritykset.

Oikeasuhtaisuutta parantaa oikeusministeriön lausunnossa esitettyjen seikkojen lisäksi se, että esityksessä säädetään vain seuraamusmaksun enimmäismäärästä, mikä jättää viranomaiselle harkintavaltaa yksittäisen maksun suuruudesta päättämiseen. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Kussakin yksittäistapauksessa on otettava huomioon data-asetuksen 40 artiklan 3 kohdan mukaiset seuraamusmaksun määrittämisessä huomioon otettavat perusteet. Tästä on informatiivinen viittaus 1. lakiehdotuksen 20 §:n 5 momentissa.

Ministeriö tuo myös esiin, että esimerkiksi tietosuoja- tai kilpailulainsäädännön soveltamisesta saadun kokemuksen perusteella seuraamusmaksun määrä nousee vain hyvin harvoin säädettyyn enimmäismäärään. Seuraamusmaksujen yleisyyden hahmottamiseksi voidaan todeta, että Liikenne- ja viestintävirasto ja sen edeltäjävirastot ovat määränneet valvontatoiminnassaan vain yksittäisiä seuraamusmaksuja eikä niitä ole määrätty digi- tai datasääntelyn perusteella vielä lainkaan. Odotettavissa ei siten ole, että seuraamusmaksuja tultaisiin ainakaan alkuvaiheessa määräämään kovinkaan paljon. Vaikka pienemmille yrityksille määrättävät seuraamusmaksut ovat tyypillisesti euromäärältään pienempiä, ne ovat kuitenkin voineet olla suurempia suhteessa yrityksen liikevaihtoon kuin suuremmilla yrityksillä. Seuraamusmaksun ennalta estävän vaikutuksen säilyttämiseksi seuraamusmaksun euromäärän ei etenkään vakavammissa rikkomuksissa ole katsottu voivat jäädä kovin alhaiseksi. Data-asetuksen 7 artiklassa pienille yrityksille ja mikroyrityksille on kuitenkin säädetty tiettyjä helpotuksia asetuksen velvoitteiden noudattamisesta, mikä vähentää niiden riskiä saada huomattavia seuraamusmaksuja asetuksen rikkomisesta.

Esityksen valmistelussa on korostettu sitä, että alkuvaiheessa valvovien viranomaisten neuvonnan ja ohjauksen tulisi olla ensisijainen puuttumiskeino. Tämä korostuu pienempien yritysten kohdalla, joiden juridinen osaamistaso ja resurssit ovat tyypillisesti suurempia yrityksiä rajallisempia.

c) Luonnollisen henkilön seuraamusmaksun määräytyminen

Verohallinto esittää 1. lakiehdotuksen 20 §:n tarkentamista luonnolliselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun määräytymisen osalta. Verohallinto katsoo, että ehdotuksen muotoilu ("veronalaisista tuloista") tarkoittaa veronalaisten tulojen bruttomäärää, joka ei ole julkinen verotustieto ja jota Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole oikeutta saada. Julkisia verotustietoja ovat sen sijaan tiedot luonnollisen henkilön "verotettavan ansiotulon ja verotettavan pääomatulon määrästä". Verohallinto ehdottaa pykälän tarkentamista, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voisi määrätä seuraamusmaksun julkisten verotietojen perusteella.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriö katsoo, että 1. lakiehdotuksen 20 §:ään voidaan lisätä ehdotettu tarkennus.** Ministeriö tuo esiin, että luonnollisen henkilön seuraamusmaksun määräytymisen perusteena olevien verotustietojen sanamuotoa on täsmennetty lausuntokierroksen jälkeisessä jatkovalmistelussa Verohallinnon ehdottamalla tavalla. Verohallinnon nyt valiokunnalle esittämä säädöstekniseksi katsottava tarkennus on sen edellistä ehdotusta täsmällisempi. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi ja Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeuden varmistamiseksi ministeriö pitää perusteltuna tehdä liitteessä ehdotetut muutokset 1. lakiehdotuksen 20 §:n 1 ja 2 momenttiin.

d) Seuraamusmaksun määrääminen viranomaiselle

Finanssiala ry katsoo, että julkisen sektorin toimijoiden jättäminen seuraamusmaksujen soveltamisalan ulkopuolelle luo yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden välille epätasapainon. Seuraamusmaksu tulisi Finanssialan mukaan voida määrätä viranomaiselle. Finanssiala vetoaa parhaillaan lausuntokierroksella olevaan oikeusministeriön esitysluonnokseen (VN/26120/2023-OM-100), jossa ehdotetaan mahdollistettavaksi hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen viranomaisille ja julkishallinnon elimille tietosuojalainsäädännön rikkomisesta.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomio ei aiheuta muutosta lakiehdotukseen.** Ministeriö korostaa, että perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on toistaiseksi katsottu, että Suomessa viranomaisille tai muille julkisille elimille ei lähtökohtaisesti voida määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja. Esityksen valmistelussa on katsottu, että data-asetuksen melko yleisluonteinen seuraamussääntely jättää kansallista liikkumavaraa viranomaisille määrättävien seuraamusmaksujen suhteen. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö puoltaa sitä, että esityksessä suljetaan pois mahdollisuus määrätä seuraamusmaksuja viranomaisille ja muille julkisille elimille silloin, kun se on kansallisen liikkumavaran puitteissa mahdollista. Asiaa on käsitelty useassa kohtaa hallituksen esitystä (ks. esim. s. 74, 115-116, 138-139 ja 145). Myös oikeuskanslerinvirasto katsoo valiokunnalle toimittamassaan lausunnossa, että ratkaisu on perustuslakivaliokunnan käytännön mukainen.

Ministeriö on ollut esityksen valmistelun aikana tietoinen käynnissä olevasta oikeusministeriön hankkeesta. Esitysluonnoksessa onkin tuotu esiin, että perustuslakivaliokunta saattaa arvioida tulevaisuudessa tätä kysymystä uudelleen (s. 145).

e) Seuraamusmaksun määräämismenettely

Oikeusministeriö viittaa lausunnossaan perustuslakivaliokunnan tuoreeseen lausuntoon PeVL 33/2025 vp, jossa PeV katsoi, että kyseessä olleen esityksen kokonaisuuden tulkinnallinen hankaluus ja poikkeuksellinen vaikeaselkoisuus saattaisi lisätä tarvetta käsitellä monijäsenisessä toimitelmässä seuraamusmaksuja jo alle 100 000 euron seuraamusmaksujen kohdalla. Oikeusministeriö tuo esiin, että nyt käsiteltävään ehdotukseen liittyy seuraamusmaksujen osalta jossain määrin samanlaista tulkinnallista hankaluutta ja vaikeaselkoisuutta kuin mitä hallituksen esityksessä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomio ei aiheuta muutosta lakiehdotukseen.** Vaikka data-asetus on uutta, monimutkaista ja horisontaalista EU-säätelyä, ministeriön näkemyksen mukaan asetus ja sitä täydentävät lakiehdotukset eivät kuitenkaan muodosta perustuslakivaliokunnan tarkoittamalla tavalla poikkeuksellisen vaikeaselkoista kokonaisuutta.

Vaikka 1. lakiehdotuksessa sanktioitavia tekoja noin kolmisenkymmentä, esityksessä on tarkasti määritetty se, mistä data-asetuksen artiklojen rikkomisesta sanktiouhka on olemassa sekä luonnehdittu asiallisesti kutakin sanktioitavaa tekoa. Lakiehdotuksesta käy selkeästi ilmi seuraamusmaksun enimmäismäärä kunkin sanktioidun teon osalta. Hyvin avoimet tai tulkinnalliset asetuksen velvoitteet on jätetty sanktioimatta. Sanktioitavat velvoitteet on ryhmitelty data-asetuksen mukaisten roolien mukaan. Lisäksi laissa on data-asetuksen osalta selkeästi määritetty, mikä on seuraamusmaksun enimmäismäärä kunkin sanktiopykälän osalta.

Lakiehdotuksessa seuraamusmaksun määräämistoimivalta olisi keskitetty Traficomille, lukuun ottamatta tiettyjä data-asetuksen artiklakohtia, joita valvoisi kuluttaja-asiamies, joka voisi esittää seuraamusmaksun määräämistä markkinaoikeudelle.

Data-asetusta koskevat seuraamusmaksut menisivät Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 7 a §:n mukaiseen Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegion määrättäväksi silloin, kun maksu on suuruudeltaan yli 100 000 euroa. Sama raja kollegiokäsittelylle koskee muidenkin Traficomin seuraamuskollegion toimivallan piirissä olevia seuraamusmaksuasioita. Traficomin seuraamuskollegion toimivallan raja on asetettu virastolaissa tasolle, jonka ylittävää seuraamusmaksua voitaisiin Traficomin olemassa olevan seuraamusmaksutoimivallan näkökulmasta pitää huomattavan suurena eri asiakokonaisuudet huomioiden. Ministeriö kiinnittää huomiota oikeuskanslerinviraston antamaan lausuntoon, jossa ehdotettua data-asetuksen seuraamusmaksujen

kollegiokäsittelyä ja siihen sovellettavaa euromääräistä rajaa pidettiin perusteltuna huomioiden myös mainittu perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn vuoksi ministeriö pitää 100 000 euron rajaa monijäsenisen elimen käsittelylle data-asetuksen seuraamusmaksujen osalta edelleen perusteltuna.

8. Muutoksenhaku ja yksityisoikeudelliset riita-asiat

IPR University Centerin lausunnossa katsotaan, että kaikki data-asetuksen alaiset hallintovalitus- ja riita-asiat tulisi keskittää markkinaoikeuteen. Lausunnon mukaan tuomioistuimia koskeva sääntely saattaa johtaa päällekkäisiin prosesseihin ja toimivaltaepäselvyyksiin, eikä siinä hyödynnetä olemassa olevaa tuomioistuinten erityisosaamista eikä esitetty järjestelmä mahdollista asiantuntemuksen kehittymistä. Lausunnossa todetaan lisäksi, että liikesalaisuuden turvaamista koskevan sääntelyn lisätarvetta data-asetusta koskevassa hallinto-oikeusprosessissa ei ole pohdittu.

Yksityisoikeudellisten riitojen osalta IPR University Centerin lausunnossa kuvataan mahdollisia tuomioistuinten osin päällekkäiseksi katsottuun toimivaltaan liittyviä haasteita erityisesti liittyen tekijänoikeuksiin ja liikesalaisuuksiin. Lausunnossa arvioidaan, että pahimmillaan eri tuomioistuinten voitaisiin saada ristiriitaisia ratkaisuja samaa asiaa koskevassa hallinto- ja riitaprosessissa ja päällekkäinen toimivalta saattaisi johtaa myös taktikointiin tuomioistuimen valinnassa (*forum shopping*). IPR University Centerin lausunnossa todetaan kuitenkin myös, että siinä esitetyt mahdolliset tuomioistuinten toimivaltaan liittyvät ongelmat ovat todennäköisiä, mutta niiden vahvistaminen edellyttäisi pitkällistä lisäselvitystyötä.

FiCom ry:n lausunnossa todetaan, että hallituksen esitys ei sisällä erillisiä vahingonkorvaus- tai hyvityssäännöksiä data-asetuksen rikkomistilanteisiin, vaan oikeussuoja perustuisi yleiseen sopimus- ja vahingonkorvausoikeuteen sekä liikesalaisuussuojaan. FiCom katsoo, että yksityisten välisten riitojen oikeussuojakeinot, näytön vaatimukset ja hallinnollisen valvonnan hyödyntäminen tulisi kuvata selkeästi, jotta oikeussuoja on tosiasiallisesti saavutettavissa myös datan käyttäjille ja vastaanottajille ilman tarpeetonta sääntelyn laajentamista.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.** Hallituksen esityksen ensisijaisen tavoite on toimeenpanna EU:n data-asetus Suomessa. Esityksessä ehdotetaan data-asetuksen edellyttämää ja asetusta täydentävää menettelysääntelyä erityisesti viranomaisista, valvontaprosesseista ja seuraamuksista. Oikeussuojajasyistä 1. lakiehdotuksessa on säädetty myös muutoksenhausta Liikenne- ja viestintäviraston päätöksiin. Esitys ei sisällä puhtaasti kansallisista syistä tehtyä lisäsääntelyä.

Valmistelun aikana viranomaispäätöksiä koskevan muutoksenhaun valitustiestä on esitetty erisuuntaisia näkemyksiä niin keskittämisen ja hajauttamisen osalta kuin yleisten hallinto-oikeuksien ja markkinaoikeuden välillä. Esityksen valmistelun yhteydessä on

harkittu valitustien ohjaamista yhden tai useamman hallinto-oikeuden sijaan keskitetysti markkinaoikeuteen. Sellaista vaihtoehtoa, että valitukset Liikenne- ja viestintäviraston ohjautuisivat osin hallinto-oikeuksiin ja osin markkinaoikeuteen ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi.

Tuomioistuimille lähetettiin lausuntopyyntö esitysluonnoksesta keväällä 2025. Lausunnon jätti vain Helsingin hallinto-oikeus, joka katsoi, että valitustien muuttamista markkinaoikeuteen tulisi harkita. Markkinaoikeus ei jättänyt tässä vaiheessa lausuntoa.

Esityksen valmistelun aikana on arvioitu, että useampi valitustievaihtoehto olisi ollut voinut olla mahdollinen. Valitustien ohjaaminen erityistuomioistuimeen on kuitenkin poikkeuksellista ja vahva periaate lainvalmistelussa on ollut, että valitukset viranomaispäätöksistä tulisi ohjata lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa pääsäännön mukaisesti hallinto-oikeuksiin. Uudenlaisen sääntelyn tilanteessa on vaikea arvioida etukäteen, kuinka paljon ja minkälaisia asioita koskevia viranomaispäätöksiä tehdään ja kuinka laajasti niistä valitetaan. Tässä tilanteessa on katsottu selkeimmäksi ratkaisuksi noudattaa tavanomaista valitustietä, sillä valitustieratkaisua on perustellusti mahdollista arvioida uudelleen vasta käytännön kokemuksen myötä. Tämä ministeriön näkemys ei ole lausunnoissa esitettyjen huomioiden perusteella muuttunut. Myös tietosuojaviranomaisen päätöksistä valitetaan hallinto-oikeuksiin.

Data-asetuksessa ei edellytetä kansallista täydentävää sääntelyä data-asetukseen liittyviin yksityisoikeudellisiin riitoihin. Yksityisoikeudellisten riitojen osalta esityksen tiiviin valmistelun lähtökohta on ollut, että toimivaltaisen tuomioistuimen määräytyminen ja riitoihin liittyvät prosessuaaliset kysymykset jätetään tässä vaiheessa oikeusjärjestyksen oletussääntöjen ja olemassa olevan sääntelyn varaan.

Vaikka yksityisoikeudellisten vaatimusten osalta toimivaltaisia tuomioistuinta Suomessa ovat lähtökohtaisesti kärjäoikeudet, data-asetuksella tai hallituksen esityksellä ei muuteta yksityisoikeudellisiin riitoihin liittyvää tuomioistuinten toimivaltaa myöskään niissä asioissa, joissa markkinaoikeudella on voimassa olevan lainsäädännön mukaan yksinomainen tai rinnakkainen toimivalta (esim. tekijänoikeusasiat ja liikesalaisuuslain mukaiset asiat). Opetus- ja kulttuuriministeriö on omassa lausunnossaan arvioinut, että hallituksen esitys on tekijänoikeuksien kannalta hyväksyttävässä muodossa.

Valmistelussa on tunnistettu, että data-asetuksesta johtuvien yksityisoikeudellisten riita-asoiden keskittäminen markkinaoikeuteen voisi, ainakin oikeushenkilöiden osalta, olla mahdollista. Tähän liittyisi kuitenkin myös haasteita, sillä asiassa jouduttaisiin esimerkiksi pohtimaan ylimpien tuomioistuinten pääsääntöisesti soveltamaa valituslupajärjestelmää ja siihen liittyen mahdollisesti nykyistä laajempaa muutoksenhakuoikeuden rajoitusta riita-asioissa tuomioistuimen ensimmäisenä asteena antamiin päätöksiin. Valituslupavaatimuksen kohdistaminen ensimmäisen tuomioistuinasteen antamaan päätökseen on poikkeuksellinen muutoksenhakuoikeuden rajoitus, jolle tulee

perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan olla oikeusturvan ja muutoksenhaun kannalta painavat, yleisesti hyväksyttävät ja erityiset perusteet (PeVL 68/2014 vp).

Data-asetuksen 9 artiklan mukaan datan haltijan ja datan vastaanottajan välillä sovittujen datan saataville asettamista koskevien korvausten on yritysten välisissä suhteissa oltava syrjimättömiä ja kohtuullisia, ja niihin voi sisältyä marginaali. Komissio tulee data-asetuksen mukaan hyväksymään kohtuullisen korvauksen laskentaa koskevat suuntaviivat ottaen huomioon Euroopan datainnovaatiolautakunnan antaman neuvonnan. Data-asetus ei sen sijaan sisällä, eikä edellytä kansallista sääntelyä, data-asetukseen liittyviin yksityisoikeudellisiin riitoihin liittyvistä prosesseista, niihin liittyvistä näyttökysymyksistä tai erityisistä siviilioikeudellisista vahingonkorvaus- tai hyvityssäännöksistä data-asetuksen rikkomiseen liittyvissä tilanteissa, joten tämänkaltaisen pohdinta ei ole ollut ajankohtaista data-asetuksen tiiviissä toimeenpanossa. Ficom ry:n lausunnossa esitetään myös toiveita, jotka eivät ministeriön käsityksen mukaan liity suoraan esitettyyn lakiehdotukseen, vaan enemmänkin esimerkiksi toimivaltaisten viranomaisten ohjeistukseen.

Hallituksen esityksen valmistelussa on keskitytty siihen, että data-asetuksen edellyttämät viranomaiset ja niiden valvontatoimivalta saataisiin säädetyksi mahdollisimman pian. Asetuksen täytäntöönpanolle on määräaika. Kuten IPR University Centerin lausunnossakin todetaan, esimerkiksi tuomioistuinten toimivaltaan liittyvien mahdollisten tulkintaongelmien vahvistaminen edellyttäisi pitkällistä lisäselvitystyötä. Samaa koskee luonnollisesti muiden tuomioistuinprosesseihin liittyvien mahdollisten haasteiden tunnistamista ja ratkaisemista. Data-asetus on täysin uudentyyppistä sääntelyä, johon liittyvää lainsäädäntöä voidaan soveltamiskokemuksen kertyessä päätyä täydentämään.

9. Tekijänoikeuksien täytäntöönpanossa tarvittavat tiedot

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että valiokunnan tulee varmistaa, että ehdotettu lainsäädäntö on käytännössä sellainen, ettei sillä ole vaikutuksia tekijänoikeudenhaltijoiden mahdollisuuksiin saada tarvittavat tiedot oikeuksiensa täytäntöönpanoon.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriö katsoo, että huomio ei aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.** Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole lausunnossaan esittänyt, miten ehdotettu lainsäädäntö voisi vaikuttaa tekijänoikeudenhaltijoiden mahdollisuuksiin saada oikeuksiensa täytäntöönpanoon tarvittavat tiedot. Ministeriön on siten vaikea perustella, että tällaisia vaikutuksia ei ministeriön käsityksen mukaan ole, muutoin kuin edelleen toteamalla, että data-asetuksella tai lakiehdotuksilla ei rajoiteta tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön soveltamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa lausunnossaan, että hallituksen esitys on tekijänoikeuksien kannalta hyväksyttävässä muodossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan hallituksen esitys ei muuta tekijänoikeuslakia vaan selvittää siihen sisältyvän tietokantasuojan tulkintaa. Lausunnossa todetaan myös, että erityisesti liittyen data-

asetuksen suhteeseen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan lainsäädäntöön, ja sen vaikutuksiin tiedonsaantioikeuteen tekijänoikeuksien täytäntöönpanemiseksi hallituksen esitystä on jatkovalmistelussa selvennetty. Ministeriö toteaa, että hallituksen esityksen lausuntopalautetta koskevassa jaksossa käsitellään myös ns. whois-tietojen luovuttamiseen liittyviin jo tehtyihin ja valmisteilla oleviin kybersääntelyn yhteydessä tehtäviin muutoksiin.

10. Viranomaisten avustamisvelvoitteet ja avustamisen korvausperiaatteet

Telia Finland Oyj:n lausunnossa kiinnitetään huomiota data-asetuksen V luvussa määriteltyyn viranomaisten oikeuteen saada poikkeustilanteissa tietoja yksityissektorilta. Telia toteaa, että teleyrityksille on viime vuosina asetettu uusia viranomaisten avustamisvelvoitteita ja katsoo, että niistä yrityksille aiheutuvaa taakkaa olisi syytä kattavasti kartoittaa eikä velvoitetta avustaa viranomaisia tulisi asettaa ilman oikeutta korvauksiin. Voimassa olevan sääntelyn puutteena pidetään sitä, että viranomaisten avustamiseen käytettäviä henkilöstökuluja ei korvata, ainoastaan investoinneista on mahdollista saada korvausta. Myös Ficom ry, ja sen lausuntoon yhtyvä DNA Oyj, kiinnittävät huomiota samaan asiaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön näkemyksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.** Data-asetuksen suoraan sovellettavassa V luvussa määritellään, millä ehdoilla ja perusteilla viranomaiset voivat tehdä datapyyntöjä poikkeuksellisen tarpeen tilanteissa. Data-asetuksen 20 artiklassa määritellään, milloin tiedot on annettava maksutta ja milloin datan haltijalla on oikeus kohtuulliseen korvaukseen. Kyseisessä artiklassa määritellään myös mitkä kustannukset kohtuullisessa korvauksessa on vähintään huomioitava. Hallituksen esityksessä täydennetään kansallisesti ainoastaan korvausvaatimuksen tekemiseen ja sen mahdolliseen riitauttamiseen liittyviä menettelytapoja. Ministeriön näkemyksen mukaan lausunnoissa kuvatut uusien avustamisvelvoitteiden asettamista tai korvausperiaatteita koskevat huomiot eivät liity tähän hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen, koska asiasta ei tässä yhteydessä säädetä kansallisesti.

11. Kuntiin kohdistuvat vaikutukset

Kuntaliitto toivoo, että kuntavaikutuksia arvioitaisiin ja tarkennettaisiin hallituksen esityksessä lausunnossa esitetyin osin.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriön käsityksen mukaan huomiot eivät aiheuta muutoksia lakiehdotukseen.** Kuntaliiton toive siitä, että kuntia koskevia data-asetuksen soveltumisen ja julkisuuslain tulkintakysymyksiä olisi mietitty laajemmin hallituksen esityksessä on sinänsä ymmärrettävä. Kuntaliiton lausunnossa ei kuitenkaan esitetä sellaisia yksityiskohtaisempia huomioita, joiden perusteella ministeriö voisi arvioida lakiehdotusten korjaus tai täydennystarvetta. Hallituksen esitys on myös ollut arvioitavana Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa, joka on hyväksynyt esityksen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei ole suoraan sovellettavaa EU:n data-asetusta tulkitseva viranomainen, vaan asetusta soveltavat ja tulkitsevat hallituksen esityksen myötä nimettävät toimivaltaiset viranomaiset.

Tässä hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksia julkisuuslakiin eikä esityksen valmistelun yhteydessä ei ole ollut mahdollista tehdä kattavaa selvitystä erilaisista data-asetuksen ja julkisuuslainsäädännön yhteensovittamiseen liittyvistä tulkintakysymyksistä. Julkisuuslain piiriin kuuluvien viranomaisten tulee lähtökohtaisesti itse arvioida niiden hallussa olevien tietojen julkisuutta data-asetuksen ja julkisuuslain säännösten valossa. Julkisuuslakia ollaan parhaillaan uudistamassa oikeusministeriön johdolla ja siinä yhteydessä on tarkoitus selvittää erityisesti salassapitoperusteita. Julkisuuslain uudistamista koskeva hallituksen esitys annettaneen seuraavan hallituskauden aikana.

12. Sakon täytäntöönpanosta annettu laki (yhteensovittaminen)

Oikeusministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että eduskunnassa on vireillä muitakin hallituksen esityksiä, joissa muutetaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, kuten hallituksen esityksessä on todettu. Oikeusministeriö toteaa, että tällaisten esitysten käsittelyjärjestyksen yhteensovittaminen on tehtävä eduskuntakäsittelyn aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriön kanta: **Ministeriö yhtyy tekniseen huomioon, mutta toteaa, että tässä vaiheessa ei ole tiedossa muutoksia, jotka voitaisiin vastineessa huomioida.** Ministeriö kuitenkin toteaa, että esityksen käsittelyn aikana on luultavimmin tulossa muutoksia, jotka täytyy niiden vahvistuessa yhteensovittaa esityksen 2. lakiehdotuksen kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lopuksi, että valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa esiin nostetut seikat eivät aiheuta muutosta esityksen perusratkaisuihin, mutta ne aiheuttavat muutoksia 1. lakiehdotukseen edellä mainittujen yksittäisten muutosten osalta.

Erityisasiantuntija Merita Erkkilä

Liite

Säädösmuutosehdotukset

LIITE: Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotus pykäläehdotuksen korjaamiseksi:

HE:n muotoilu 1. lakiehdotus	Vastineen muotoilu 1. lakiehdotus
1 § <i>Lain tarkoitus ja soveltamisala</i> 2 momentti: Tätä lakia sovelletaan data-asetuksen 1 artiklan ja datanhallinta-asetuksen 1 artiklan soveltamisalan mukaisesti, lukuun ottamatta datanhallinta-asetuksen II lukua ja siihen liittyviä viranomaistehtäviä. Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä eduskunnan kansliaan. Lakia ei sovelleta muihin eduskunnan virastoihin, jos niiden mainittujen asetusten soveltamisalaan kuuluvalla toiminnalla on keskeinen yhteys eduskunnan valtiopäivätoimintaan. Lakia ei myöskään sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen eikä valtioneuvoston oikeuskansleriin.	1 § <i>Lain tarkoitus ja soveltamisala</i> 2 momentti: Tätä lakia sovelletaan data-asetuksen 1 artiklan ja datanhallinta-asetuksen 1 artiklan soveltamisalan mukaisesti, lukuun ottamatta datanhallinta-asetuksen II lukua ja siihen liittyviä viranomaistehtäviä. Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä eduskunnan virastoihin. kansliaan. Lakia ei sovelleta muihin eduskunnan virastoihin, jos niiden mainittujen asetusten soveltamisalaan kuuluvalla toiminnalla on keskeinen yhteys eduskunnan valtiopäivätoimintaan. Lakia ei myöskään sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen eikä valtioneuvoston oikeuskansleriin.
7 § <i>Tarkastukset</i> 2 momentti: Liikenne- ja viestintävirastolla on tarkastuksissa oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tutkittavakseen, jäljentää ja ottaa jäljennösten ottamista varten haltuun epäiltyyn rikkomukseen liittyvän valvontatehtävän kannalta tarpeellinen liikekirjeenvaihto, kirjanpito, muut asiakirjat ja tiedot missä tahansa muodossa tallennusvälineestä riippumatta. Tarkastusta toimittava virkamies voi pyytää tarkastuksen	7 § <i>Tarkastukset</i> 2 momentti: Liikenne- ja viestintävirastolla on tarkastuksissa oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tutkittavakseen, jäljentää ja ottaa jäljennösten ottamista varten haltuun epäiltyyn rikkomukseen liittyvän valvontatehtävän kannalta tarpeellinen liikekirjeenvaihto, kirjanpito, muut asiakirjat ja tiedot missä tahansa muodossa tallennusvälineestä riippumatta. Tarkastusta ei saa kohdistaa yksityisluonteiseen

HE:n muotoilu 1. lakiehdotus	Vastineen muotoilu 1. lakiehdotus
kohteen laillisilta edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista sekä tallentaa saamansa vastaukset.	luottamukselliseen viestintään . Tarkastusta toimittava virkamies voi pyytää tarkastuksen kohteen laillisilta edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista sekä tallentaa saamansa vastaukset.
15 § <i>Käyttäjälle määrättävä seuraamusmaksu</i> Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun data-asetuksen käyttäjälle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö data-asetuksen: -- 2) 4 artiklan 10 kohdassa säädettyä kieltoa hyödyntää tai luovuttaa kolmannelle osapuolelle datanhaltijalta saamaansa dataa sellaisen verkkoon liitetyn tuotteen kehittämiseksi, joka kilpailee sen tuotteen kanssa, josta data on peräisin; tai 3) 4 artiklan 11 kohdassa säädettyä kieltoa käyttää pakottavia keinoja tai käyttää väärin datan suojaamiseen suunnitellun datan haltijan teknisen infrastruktuurin puutteita saadakseen pääsyn dataan.	15 § <i>Käyttäjälle määrättävä seuraamusmaksu</i> Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun data-asetuksen käyttäjälle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö data-asetuksen: -- 2) 4 artiklan 10 kohdassa säädettyä kieltoa hyödyntää tai luovuttaa kolmannelle osapuolelle datanhaltijalta saamaansa dataa sellaisen verkkoon liitetyn tuotteen kehittämiseksi, joka kilpailee sen tuotteen kanssa, josta data on peräisin; 3) 4 artiklan 11 kohdassa säädettyä kieltoa käyttää pakottavia keinoja tai käyttää väärin datan suojaamiseen suunnitellun datan haltijan teknisen infrastruktuurin puutteita saadakseen pääsyn dataan; tai 4) 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä kieltoa muuttaa tai poistaa teknisiä suojaustoimenpiteitä ilman, että siitä on sovittu datan haltijan kanssa.
17 §	17 §

HE:n muotoilu 1. lakiehdotus	Vastineen muotoilu 1. lakiehdotus
<i>Kolmannelle osapuolelle määrättävä seuraamusmaksu</i> Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun kolmannelle osapuolelle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö data-asetuksen: -- 6) 6 artiklan 2 kohdan g alakohdassa säädettyä velvollisuutta huomioida datan haltijan tai liikesalaisuuksien haltijan kanssa sovitut toimenpiteet liikesalaisuuksien säilyttämiseksi; tai 7) 6 artiklan 2 kohdan h alakohdassa säädettyä kieltoa estää käyttäjää, joka on kuluttaja, asettamasta vastaanottamaansa dataa muiden osapuolten saataville.	<i>Kolmannelle osapuolelle määrättävä seuraamusmaksu</i> Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun kolmannelle osapuolelle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö data-asetuksen: -- 6) 6 artiklan 2 kohdan g alakohdassa säädettyä velvollisuutta huomioida datan haltijan tai liikesalaisuuksien haltijan kanssa sovitut toimenpiteet liikesalaisuuksien säilyttämiseksi; 7) 6 artiklan 2 kohdan h alakohdassa säädettyä kieltoa estää käyttäjää, joka on kuluttaja, asettamasta vastaanottamaansa dataa muiden osapuolten saataville; tai 8) 11 artiklan 1 kohdassa säädettyä kieltoa muuttaa tai poistaa teknisiä suojoitoimenpiteitä ilman, että siitä on sovittu datan haltijan kanssa.
20 § <i>Data-asetusta koskevan seuraamusmaksun suuruus</i> 1 momentti: Jos data-asetusta koskeva seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, seuraamusmaksu saa olla enintään 2 prosenttia seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden liikevaihdosta. Jos seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, seuraamusmaksu saa olla enintään 2	20 § <i>Data-asetusta koskevan seuraamusmaksun suuruus</i> 1 momentti: Jos data-asetusta koskeva seuraamusmaksu määrätään elinkeinonharjoittajalle, seuraamusmaksu saa olla enintään 2 prosenttia seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden liikevaihdosta. Jos seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, seuraamusmaksu saa olla enintään 2

HE:n muotoilu 1. lakiehdotus	Vastineen muotoilu 1. lakiehdotus
prosenttia hänelle viimeksi toimitetun verotuksen mukaisista veronalaisista tuloistaan, mutta kuitenkin enintään 2 000 euroa. 2 momentti: Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, seuraamusmaksu 13 §:n 1 momentissa, 14 §:n 1 ja 7 kohdassa, 15 ja 16 §:ssä sekä 17 §:n 1, 5 ja 6 kohdassa säädetystä rikkomuksesta tai laiminlyönnistä saa olla enintään 4 prosenttia elinkeinonharjoittajan seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden liikevaihdosta. Jos tässä momentissa tarkoitettu seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, seuraamusmaksu saa olla enintään 4 prosenttia hänelle viimeksi toimitetun verotuksen mukaisista veronalaisista tuloistaan, mutta kuitenkin enintään 4 000 euroa.	prosenttia hänelle viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesta valtionverotuksessa verotettavan ansiotulon ja pääomatulon yhteismäärästä, mutta kuitenkin enintään 2 000 euroa. 2 momentti: Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, seuraamusmaksu 13 §:n 1 momentissa, 14 §:n 1 ja 7 kohdassa, 15 ja 16 §:ssä sekä 17 §:n 1, 5 ja 6 kohdassa säädetystä rikkomuksesta tai laiminlyönnistä saa olla enintään 4 prosenttia elinkeinonharjoittajan seuraamusmaksupäätöstä edeltävän tilikauden liikevaihdosta. Jos tässä momentissa tarkoitettu seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, seuraamusmaksu saa olla enintään 4 prosenttia hänelle viimeksi toimitetun verotuksen mukaisesta valtionverotuksessa verotettavan ansiotulon ja pääomatulon yhteismäärästä, mutta kuitenkin enintään 4 000 euroa.